

Informe

Entitats culturals 2015

www.elpanoramic.org

Un projecte promogut per:

Amb el suport de:

Autors/es: Josep Mañé i Hungria Panadero

Maig 2016

Índex

1. Presentació.....	4
2. Resum executiu	7
3. Les organitzacions culturals.....	10
4. Les persones	16
Persones sòcies	16
Persones voluntàries	17
Persones remunerades.....	19
Òrgans de govern	20
5. Espais i equipaments.....	24
Coneixement de Torre Jussana	28
6. Els recursos econòmics	30
Fiscalitat	34
Banca ètica.....	35
7. Reptes de futur	37
8. Annexos	42
Fitxa tècnica	42
Entitats impulsores del Panoràmic.....	43
Fonts consultades.....	44

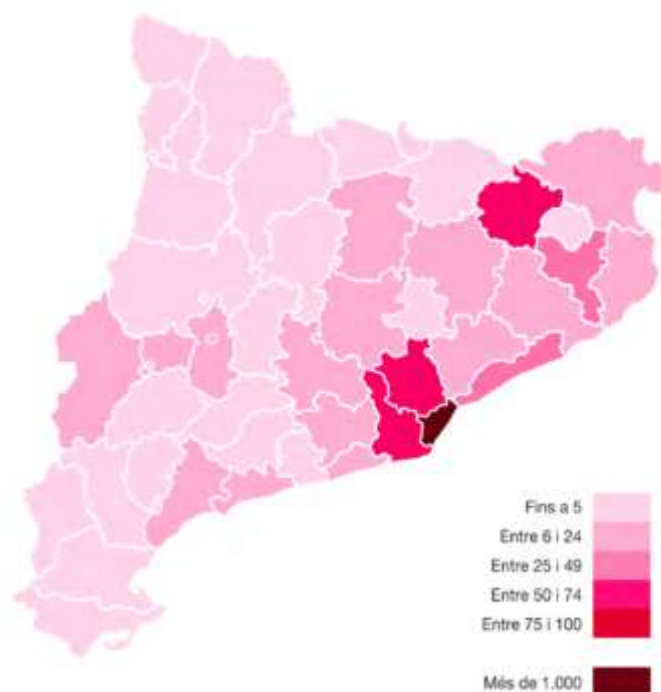
1. Presentació

El Panoràmic és un projecte que va néixer l'any 2014 amb l'objectiu ser una eina per a la millora i l'enfortiment del món associatiu. Es tracta d'una recerca impulsada pel Consell d'Associacions de Barcelona –CAB- i fruit de les reflexions recollides en el 2n Congrés de les Associacions de Barcelona que aporta informació sobre l'abast del teixit associatiu i posa de manifest la seva força, disposant de dades sobre la seva situació i evolució.

Després de l'èxit de la primera edició, des de les mateixes entitats de la ciutat es va expressar l'interès per estendre territorialment el Panoràmic a tot Catalunya i també a les diferents formes jurídiques que formen el món no lucratiu. En 2015 s'ha dut a terme l'extensió del Panoràmic sense que això impliqui la pèrdua dels valors que donen sentit a l'estudi com és el treball des de la proximitat i el coneixement mutu.

El resultat ha estat una participació de 1.856 entitats no lucratives de tot el territori que permet començar a dibuixar el mapa del món no lucratiu català i que s'anirà completant en les pròximes edicions. La grandària de la mostra permet realitzar informes complementaris per tal d'aprofundir en territoris i sectors concrets. En el present informe, el focus es centra en les entitats culturals.

Mapa 1: Mapa de participació en el Panoràmic 2015

Coneixement

La generació de dades contribueix a identificar temes de millora i posar llum sobre les percepcions. El coneixement ajuda a fer-se més

Visibilitat

Les xifres de dimensió i la informació sobre les activitats que es realitzen donen visibilitat davant la societat a un sector del qual sovint no hi ha dades

Reconeixement

La informació objectiva contribueix al reconeixement social de la feina que es realitza i els valors que es promouen en el camí cap a la transformació social

Incidència política

A partir de preguntes sobre el posicionament del sector es contribueix a la millora de les accions d'incidència política

Dimensió

Les entitats formen part de la vida del país però cal contextualitzar-les per tal de saber quin lloc ocupen a la societat

El Panoràmic treballa des del valor de sector tot innovant el procés de recerca. Els elements metodològics d'innovació són:

Col·laboració

Les entitats impulsores uneixen representativitat, experiència i capacitat d'execució. En el Panoràmic no hi ha una empresa consultora que fa un encàrrec.

Participació

Hi ha grups de treball per definir necessitats, el qüestionari s'elabora de forma participativa i es treballa en transparència.

Proximitat

El treball de camp s'estructura des d'entitats de l'entorn que es responsabilitzen d'aconseguir les respostes a la seva zona.

Open data

Les dades es comparteixen amb centres d'investigació, entitats de segon nivell, universitats, administracions, etc. perquè facin noves explotacions i reflexions.

Eficiència

Al segle XXI la tecnologia ha canviat la manera de fer investigació social i hem incorporat novetats com els qüestionaris electrònics i un aplicatiu personalitzat. Cada euro és aprofitat al màxim i a més millora l'optimització a cada edició anual.

Adequació

Les organitzacions de la societat civil són diverses en molts aspectes: activitat, forma d'organitzar-se, comunitat, destinataris, etc. El qüestionari compta amb més de 80 itineraris de resposta diferents.

Transversalitat

Des dels seus inicis el Panoràmic ha tingut un plantejament transversal amb la participació d'organitzacions de tots els àmbits, la qual cosa facilita la comparabilitat i el coneixement agregat.

2. Resum executiu

- Gairebé el 20% de les entitats que han respost el qüestionari del Panoràmic 2015 són de l'àmbit cultural. Es tracta doncs, d'una proporció molt important del teixit associatiu català, que engloba sectors diversos, com el de la cultura popular, el de l'art i les arts escèniques o el dels ateneus, per posar només alguns exemples.
- De les 337 entitats culturals que han respost el Panoràmic, un 80% es troben ubicades a la comarca del Barcelonès. Tot i això, la participació d'entitats de fins a 21 comarques catalanes ha contribuït a configurar una visió més àmplia de la realitat associativa en l'àmbit cultural.
- Més del 40% d'aquestes organitzacions foren fundades abans dels anys 90. Tot i això, l'any de constitució d'aquestes entitats varia molt segons l'àmbit d'actuació concret d'aquestes.
- L'any mitjà de fundació dels ateneus és el 1910, les entitats que treballen en temes relacionats amb cultures estrangeres i multiculturalitat han estat constituïdes, de mitjana, l'any 2005. El 16% de les entitats s'han fundat entre el 2011 i l'actualitat (2015), amb la qual cosa es pot parlar d'un sector relativament dinàmic, sobretot si es fa la comparació amb els resultats generals del Panoràmic, on les organitzacions constituïdes des de l'any 2011 representen un 13%.
- Una àmplia majoria de les entitats culturals assumeixen la forma jurídica d'associació o federació d'associacions (92%) i, si ens referim al nivell d'aquestes entitats, veiem que un 91% són organitzacions de base.
- Del conjunt de les associacions, un 15% compta amb el reconeixement d'Utilitat Pública. Per contra, el 46% de les associacions no compta amb aquest reconeixement i no està treballant per aconseguir-lo.

- Un 28% s'emmarquen en l'àmbit específic de "cultura popular", mentre que un 18% centra la seva activitat en l'eix d'"art i arts escèniques". Els àmbits menys recurrents són el de les "cases regionals" (2%) i el de la "llengua i cultura catalana" (4%).
- El 60% de les entitats culturals compten amb entre 3 i 90 persones associades. També cal dir que una proporció important d'organitzacions (21%) tenen entre 91 i 250 socis.
- Un dels motors a l'hora de desenvolupar les tasques diàries i els projectes de les entitats són les persones. En el cas de les organitzacions culturals, un 60% d'aquestes compta amb persones voluntàries (no sòcies), una xifra 10 punts inferior a la del conjunt del Panoràmic.
- El percentatge d'organitzacions amb persones remunerades descendeix fins al 30%. A més, la gran majoria d'aquestes (88%) no compta amb més de 10 persones contractades.
- Pel que fa als òrgans de presa de decisions, un 82% de les entitats comptà amb entre 3 i 50 assistents a l'última assemblea del 2014. Per la seva banda, les juntes directives d'un 64% de les organitzacions estan formades per entre 3 i 7 membres. Arribats aquest punt, cal mencionar la desigualtat de participació en aquests òrgans segons el sexe. En el cas de les assemblees, es pot apreciar una mitjana de 20 homes i 15 dones assistents. Pel que fa a les juntes, aquesta proporció és de 4 homes membres enfront de 3 dones. Dades que mostren un major grau de desigualtat, si les comparem amb les del conjunt del Panoràmic.
- En un 50% dels casos no hi ha una coincidència entre la situació actual de la seu i la situació desitjada per les entitats. La cessió de la gestió d'un espai públic és la situació desitjada per una major part de les entitats, mentre que tenir la seu a la casa d'una de les persones membres és la menys desitjada.
- Pel que fa a l'ús dels espais públics oberts, un 82% de les entitats culturals manifesten que n'han fet ús al llarg del 2014, si bé amb freqüències força

diverses. En el cas dels equipaments públics, el 69% declara haver-ne fet ús durant el període ja esmentat.

- Les fonts de finançament de les entitats culturals són diverses. Possiblement, el finançament propi és el principal generador de recursos de les entitats culturals (un 44% afirma comptar amb aquesta font), seguit del finançament proporcionat per l'administració pública (el 38% compta amb ingressos públics). Per la seva banda, el finançament privat també és una via rellevant de recursos per un 30% de les organitzacions. Per altra banda, més enllà del finançament merament monetari, és rellevant assenyalar que gairebé una quarta part de les entitats culturals compta amb aportacions en forma de béns i serveis (aportacions en espècies).
- Poc menys de 60% de les entitats culturals compta amb l'exempció de l'IVA, mentre que un 30% no disposa d'aquest benefici fiscal. Únicament un 5% està treballant per canviar la seva situació respecte al pagament de l'IVA.
- L'última dada destacada de l'àmbit econòmic fa referència a l'ús de la banca ètica. En aquest sentit, un 15% de les organitzacions culturals afirmen gestionar els seus recursos mitjançant entitats de banca ètica, si bé únicament un 5% en fa ús de manera exclusiva.
- S'esmenta l'ampliació de la base social com una de les principals prioritats per les entitats culturals, així com la disposició d'espais i locals adequats.
- Quan es plantegen els principals reptes de futur, l'ampliació de la base social torna a aparèixer com un dels àmbits més destacats, però en aquest moltes entitats també mencionen la necessitat de consolidar el seu finançament.

3. Les organitzacions culturals

En primer lloc, cal esmentar que, del total de les 1.850 entitats del Panoràmic, 337 han assenyalat la cultura com a àmbit d'actuació principal. Es tracta d'un 18% del conjunt d'organitzacions que han participat en aquesta edició del Panoràmic, amb la qual cosa es pot afirmar que les entitats culturals gaudeixen d'una representació rellevant en aquest estudi.

Com s'observa a la següent taula, les entitats culturals estudiades es situen en més de vint comarques diferents. Malgrat aquesta diversitat, cal dir que la distribució és força desigual. Així doncs, el Barcelonès agrupa més del 80% de les associacions culturals analitzades, mentre que la proporció d'entitats a la resta de comarques en poques ocasions supera l'1%. No obstant, cal destacar que un 8% de les entitats culturals del Panoràmic 2015 es troben a la Garrotxa¹.

Taula 1 Entitats culturals, segons comarca

Comarca	Nombre d'entitats	%
el Barcelonès	271	80%
l'Alt Empordà	3	1%
l'Alt Penedès	4	1%
l'Alt Urgell	2	1%
el Baix Camp	1	0%
el Baix Empordà	2	1%
el Baix Llobregat	5	1%
el Berguedà	1	0%
la Conca de Barberà	1	0%
la Garrotxa	28	8%
el Gironès	1	30%
el Maresme	2	1%
el Pla de l'Estany	1	0%
el Pla d'Urgell	1	0%
la Ribera d'Ebre	1	0%
la Segarra	1	0%
el Segrià	1	0%
la Selva	1	0%
el Tarragonès	1	0%
el Vallès Occidental	7	2%
el Vallès Oriental	2	1%
Total	337	100%

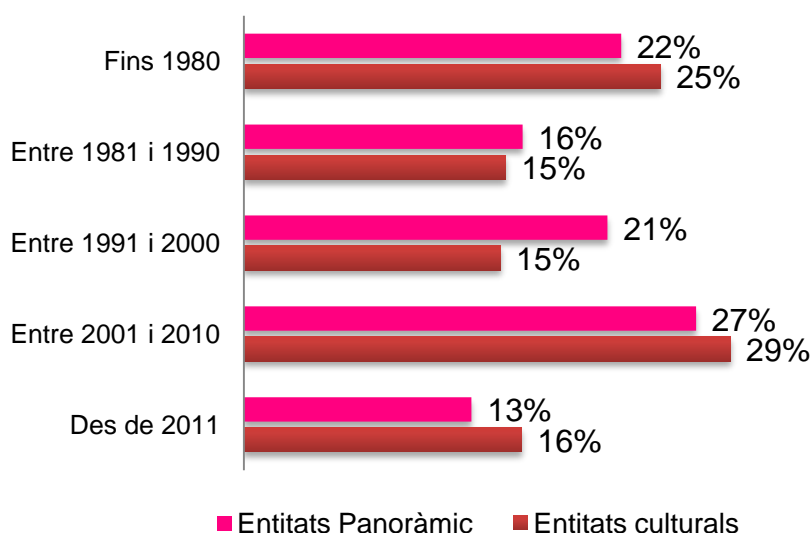
¹ El qüestionari del Panoràmic 2015 comptava amb un itinerari específic per les entitats de la Garrotxa.

Les dades sobre l'any de constitució indiquen que gairebé el 40% de les entitats culturals foren fundades abans de la dècada dels 90. Per altra banda, un 15% es constituïren al llarg dels anys 90, mentre que un 29% ho feren entre el 2001 i el 2010. A més, per les dades que s'han pogut recollir, sembla que el volum de noves entitats s'incrementa lleugerament respecte als anys anteriors, ja que entre el 2011 i 2014 veiem que s'ha fundat un 16% de les organitzacions culturals que han contestat el qüestionari.

Comparant aquestes dades amb les del conjunt de les entitats del Panoràmic, es pot apreciar una tendència similar. Cal destacar algunes diferències rellevants. Per una banda, en les dades del global del Panoràmic, s'aprecia que al llarg dels anys 90 es fundaren el 21% de les entitats, mentre que en el cas de les culturals, aquesta xifra és més de cinc punts inferior, com ja hem vist.

Per altra banda, també es pot assenyalar que les organitzacions culturals constituïdes a partir de l'any 2011 representen una proporció tres punts més elevada que la del conjunt d'entitats.

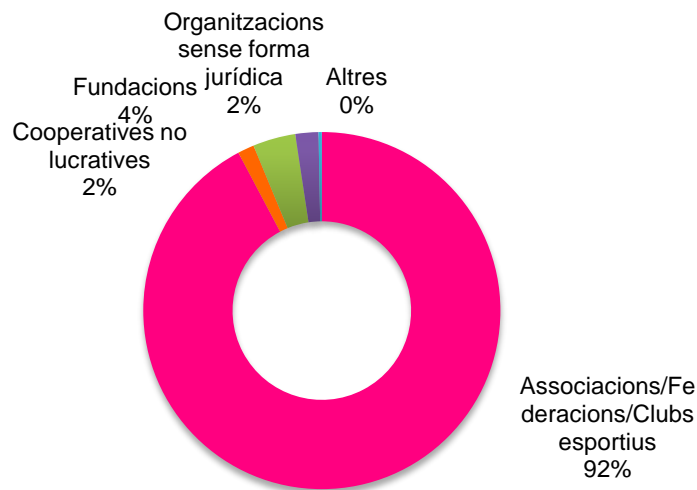
Gràfic 1 Any de constitució de les entitats (comparativa entitats Panoràmic - entitats culturals)

La gran majoria de les entitats culturals han adoptat les formes jurídiques d'associació o federació d'associacions (92%). Amb tot, és destacable que gairebé un 4% de les organitzacions s'han constituït com a fundació, mentre que les cooperatives no lucratives engloben un 2% i els grups sense forma jurídica poc més d'un altre 2%.

Al conjunt del Panoràmic s'hi pot trobar una distribució similar de les entitats segons la seva forma jurídica, destacant que la pràctica totalitat de les entitats assumeixen la forma d'associació, federació o club esportiu.

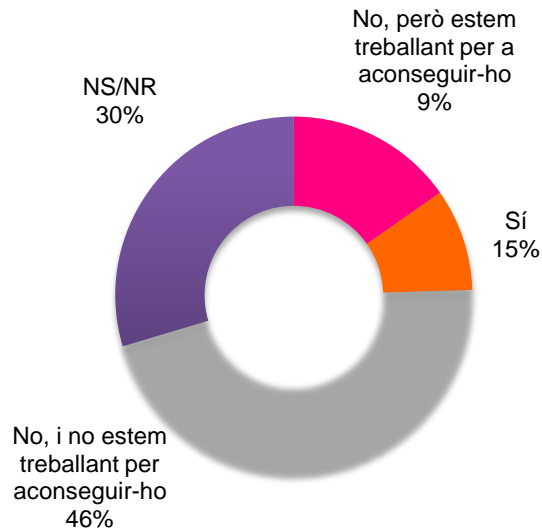
Gràfic 2 Entitats culturals, segons forma jurídica

Del total d'associacions culturals, un 15% compta amb el reconeixement d'Utilitat Pública, mentre que gairebé un 9% treballa per aconseguir-lo. Per tant, un 25% de les associacions culturals té o està treballant per aconseguir la Utilitat Pública. El 46% restant no compta i no mostra interès per obtenir-la. També és important indicar que gairebé un 30% de les associacions culturals que han respost la pregunta han marcat l'opció de NS/NR.

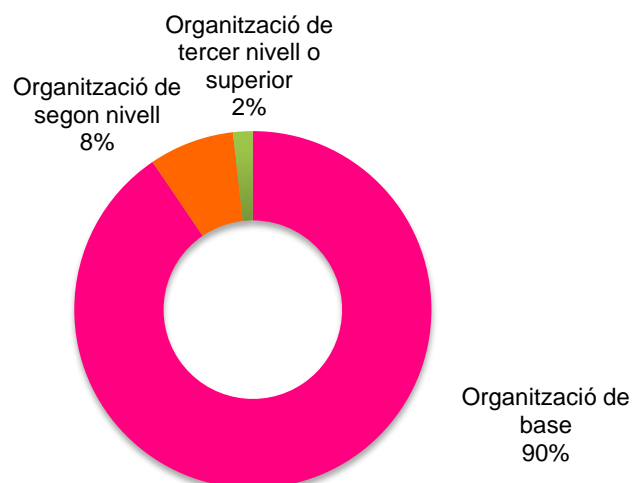
Aquestes xifres contrasten amb les del conjunt del Panoràmic, ja que la proporció global d'associacions que compten amb el reconeixement d'Utilitat Pública és del 22%. Mentre que si s'hi afegeix el percentatge d'aquelles organitzacions que estan treballant per aconseguir-lo, aquesta xifra s'eleva fins al 35%, un percentatge deu punts més elevat que en el cas de les associacions culturals.

Gràfic 3 Associacions culturals. Utilitat Pública

Les organitzacions de base agrupen el 91% del conjunt d'entitats culturals, seguides per les organitzacions de 2n nivell, si bé aquestes únicament constitueixen un 8%, i de les de 3r nivell, que en aquest cas representen poc menys del 2% de les organitzacions.

Gràfic 4 Entitats culturals. Nivell de l'organització (base, 2n nivell o superior)

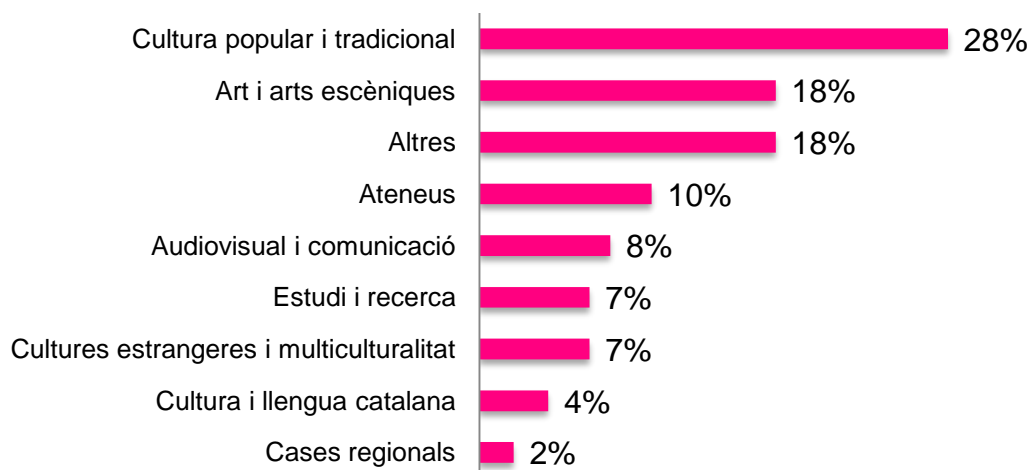

En el si de les entitats culturals, s’observa un alt nivell de dispersió entre els diversos àmbits prioritars d’actuació, una dispersió que encara resulta més evident si la comparem amb les entitats d’altres sectors, les quals es concentren, majoritàriament, en uns pocs àmbits d’actuació prioritars.

En el cas de les organitzacions culturals, gairebé un 30% de les entitats s’engloben en l’àmbit de “cultura popular i tradicional”, un 18% estan incloses a “art i arts escèniques”, mentre que un 10% són ateneus.

Altres categories que poden ser destacades són la d’“audiovisual i comunicació” (8%), “estudi i recerca” (7%) i “cultures estrangeres i multiculturalitat” (7%).

Gràfic 5 Entitats culturals, segons àmbit d’actuació prioritari (detall)

Per altra banda, s’aprecien grans variacions de l’any de constitució de les entitats culturals, depenent de l’àmbit d’actuació d’aquestes. Així doncs, mentre que els ateneus han estat constituïts l’any 1910 (mitjana), l’any mitjà de constitució de les entitats relacionades amb cultures estrangeres i la multiculturalitat és el 2005. Altres organitzacions amb anys recents de fundació són les d’audiovisual i comunicació (2003), mentre que per contra, algunes de les entitats amb anys de constitució més llunyans són les de cultura i llengua catalana (1976), les de cultura popular i tradicional (1984) i les cases regionals (1984).

Taula 2. Any de constitució (mitjana), segons àmbit d'actuació prioritari (detall)

	Any de constitució (mitjana)
Ateneus	1910
Cultura i llengua catalana	1976
Cultura popular i tradicional	1984
Cases regionals	1984
Altres	1989
Art i arts escèniques	1991
Estudi i recerca	1993
Audiovisual i comunicació	2003
Cultures estrangeres i multiculturalitat	2005

4. Les persones

Les associacions compten amb persones associades, voluntàries, col·laboradores, destinatàries d'activitats, etc. En conjunt, tots aquest grups es poden definir com a ciutadania activa que s'implica, a través d'associacions o de grups informals, per aconseguir uns objectius comuns.

Les persones vinculades a les entitats esdevenen un dels eixos fonamentals que possibiliten el funcionament d'aquestes, així com el desenvolupament dels projectes i l'assoliment dels objectius plantejats. Captar les diverses formes de relació entre l'individu i l'organització, així com analitzar el volum de participació en els diversos òrgans de presa de decisions, esdevé fonamental per comprendre el model organitzatiu i de funcionament de les entitats culturals.

Al llarg d'aquest apartat, l'estudi es centrarà entorn de les dades referents a les persones sòcies, voluntàries i remunerades de les organitzacions culturals. Per altra banda, també es durà a terme l'anàlisi de la participació en les assemblees de socis de les entitats, així com a les juntes directives.

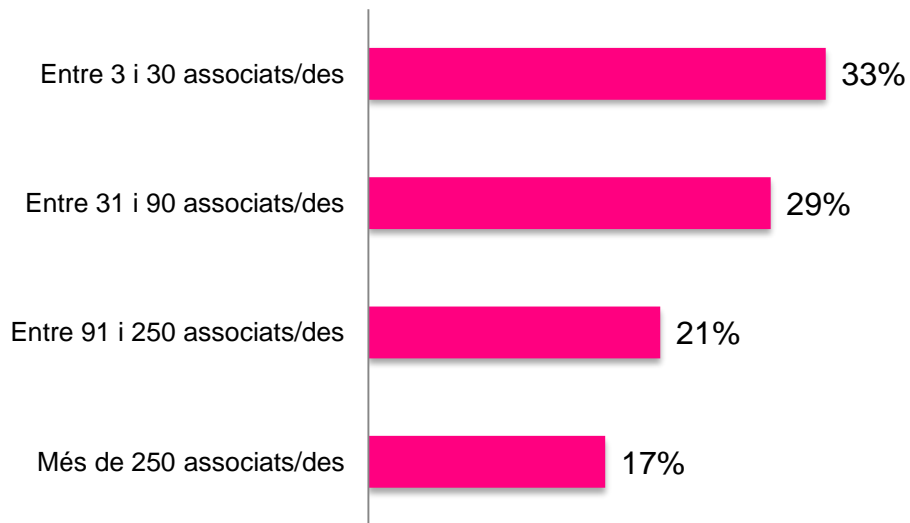
Persones sòcies

Les persones associades donen sentit ampli al propi model organitzatiu i són l'element indispensable de la vida associativa. El Panoràmic aporta informació sobre aquest col·lectiu. una de les primers dades que s'analitzen és la grandària de les associacions en funció de les persones associades que en formen part.

S'han establert 4 grups per analitzar el nombre de persones sòcies de les entitats: d'entre 3 i 30 persones associades, d'entre 31 i 90, d'entre 91 i 250 i de més de 250 (aquests grups s'han establert fent un arrodoniment a partir dels quartils).

En primer lloc, i fent referència a les persones associades, cal destacar que més del 60% de les entitats culturals del Panoràmic afirmen tenir entre 3 i 90 socis (un 33% té entre 3 i 30 socis, i un 29% té entre 31 i 90 socis). Tot i això, també cal assenyalar que existeix un 21% de les organitzacions que compten amb entre 91 i 250 associats, mentre que el 17% restant afirma tenir-ne més de 250.

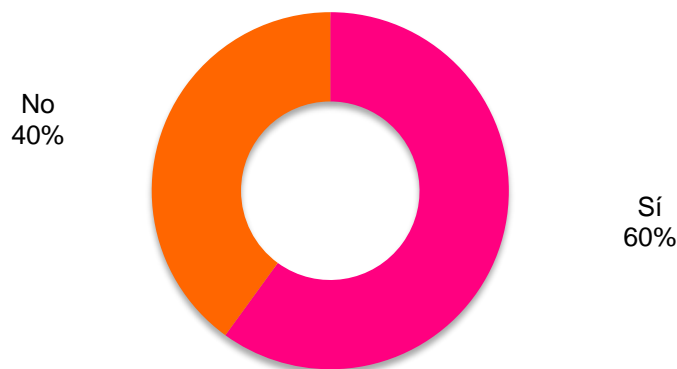
Gràfic 6 Entitats culturals segons el nombre de persones associades (per trams)

Persones voluntàries

Les persones voluntàries constitueixen un recurs habitual per a les entitats culturals, ja que un 60% compta amb voluntariat. Tot i això, cal destacar que aquesta xifra és deu punts inferior a la del conjunt d'entitats del Panoràmic 2015, el 70% de les quals compta amb persones voluntàries.

Gràfic 7 Entitats culturals que comptem amb persones voluntàries (no socis/es)

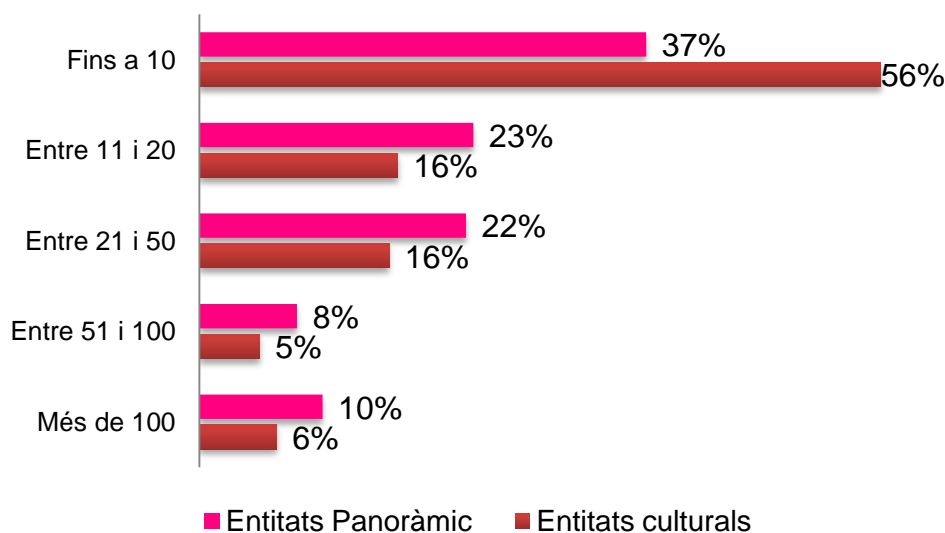

Malgrat que la majoria d'entitats compten amb voluntaris i voluntàries, una gran proporció d'aquestes compta disposa d'un nombre relativament baix d'aquests. Concretament, el 56% de les entitats amb voluntariat tenen d'1 a 10 voluntaris, mentre que aquesta xifra s'eleva fins al 73% si hi afegim les entitats que compten amb entre 11 i 20 voluntaris.

Així doncs, es pot afirmar que les persones voluntàries constitueixen un pes important en el si de les entitats culturals, així com en el conjunt de les organitzacions del Panoràmic. Amb tot, les associacions que disposen de voluntaris i voluntàries en tenen un nombre relativament baix, que en la majoria de casos no supera les 10 persones. Realitat que es presenta en quasi bé 6 de cada 10 entitats amb voluntariat.

Les dades del conjunt de les entitats del Panoràmic ens indiquen que la proporció d'organitzacions que compten amb 10 o menys voluntaris és del 37%, gairebé vint punts menys que les entitats culturals. Per contra, aquelles que compten amb entre 11 i 20 voluntaris constitueixen el 23%, i les que tenen entre 21 i 50 persones voluntàries engloben un altre 22%. Es tracta doncs, de xifres més de sis punts per sobre que les que trobem en el cas de les organitzacions culturals.

Gràfic 8 Entitats segons el nombre de persones voluntàries (no socis/es). Comparativa

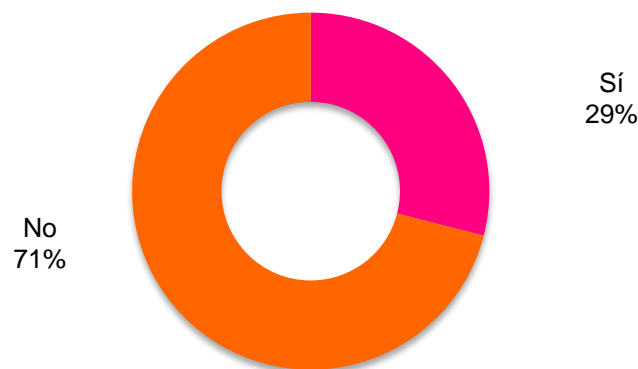

Persones remunerades

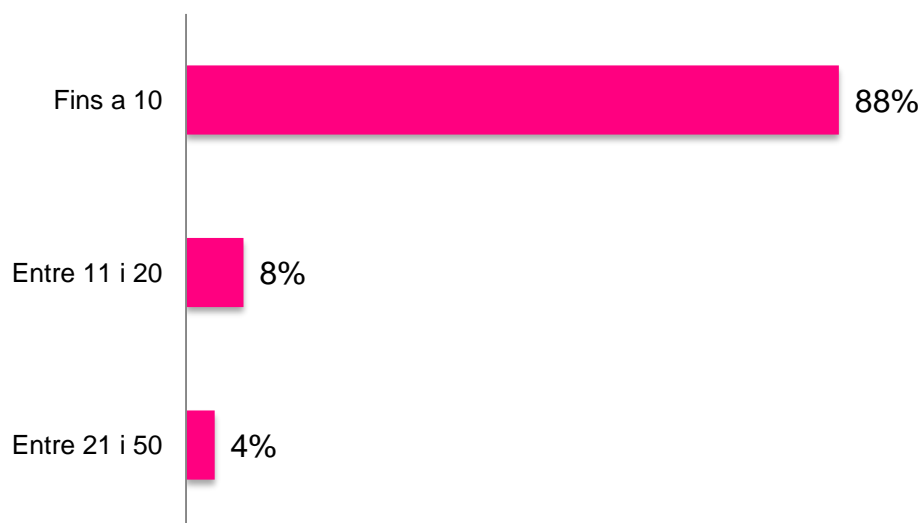
Un altre dels pilars que possibiliten el funcionament de les entitats és el personal remunerat. En el cas de les organitzacions culturals, gairebé el 30% compta amb persones que perceben retribucions econòmiques, mentre que el 70% restant no mantenen aquesta mena de vinculacions.

Així doncs, el percentatge d'organitzacions amb persones remunerades és la meitat que el de les que compten amb voluntaris i voluntàries i, si es fa referència al nombre de persones retribuïdes, s'observa ràpidament que la gran majoria d'entitats (88%) no tenen més de 10 persones amb remuneració.

Gràfic 9 Entitats culturals que compten amb personal remunerat

Gràfic 10 Entitats culturals segons el nombre de persones remunerades

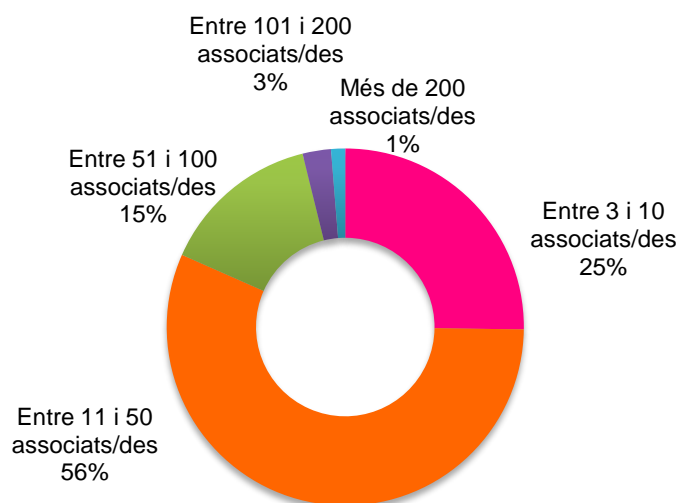
Òrgans de govern

Com ja s'ha esmentat a l'inici de l'apartat, un altre dels eixos que s'han de tenir en compte és el de la participació en els òrgans de presa de decisió de les organitzacions. En aquest àmbit, l'anàlisi es fonamentarà sobre dues dades que ens ofereix el qüestionari: en primer lloc, el nombre de persones que participaren a l'última assemblea de l'entitat (2014) i, en segon lloc, el nombre de persones que conformen la junta directiva de cada entitat.

El 82% de les entitats culturals comptaren, al llarg de la seva última assemblea del 2014, amb una participació d'entre 3 i 50 persones associades. Concretament, la franja compresa entre els 11 i els 50 participants aglutina el 56% del total d'organitzacions.

És rellevant fer referència a la distribució dels participants segons el seu sexe. Així doncs, s'aprecia que la mitjana d'homes participants en les assemblees de les entitats culturals és de 20, mentre que la mitjana de dones és de 15. Es tracta d'unes dades molt dispars a les del conjunt d'entitats del Panoràmic, ja que aquestes indiquen que la mitjana de dones participants en les assemblees és lleugerament superior que dels homes (mitjana de 23 dones, enfront de 22 homes).

Gràfic 11 Nombre de persones participants a la darrera assemblea de 2014

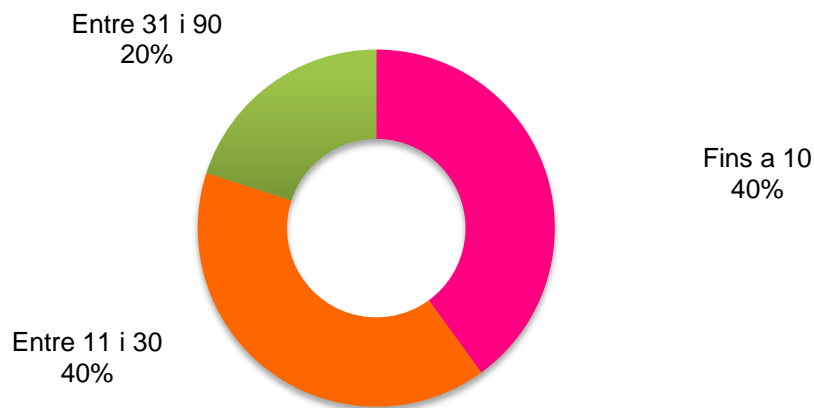
Per àmbits d'actuació, s'observa que les entitats de cultures estrangeres i multiculturalitat, audiovisual i comunicació, i art i arts escèniques són les que compten amb una major proporció d'assemblees petites (participació d'entre 3 i 10 persones associades), mentre que les cases regionals, les organitzacions sobre cultura i llengua catalana i els ateneus són les que compten amb assemblees amb uns nivells de participació més elevats (a partir de 51 persones).

Taula 5 Nombre de persones participants a la darrera assemblea de 2014, segons àmbit d'actuació (detall)

	Entre 3 i 10 associats/des	Entre 11 i 50 associats/des	Entre 51 i 100 associats/des	Entre 101 i 200 associats/des	Més de 200 associats/des
Art i arts escèniques	42%	48%	9%	0%	0%
Ateneus	0%	69%	31%	0%	0%
Audiovisual i comunicació	59%	41%	0%	0%	0%
Estudi i recerca	23%	54%	23%	0%	0%
Cases regionals	0%	67%	0,0%	0%	33%
Cultura i llengua catalana	14%	71%	0,0%	14%	0%
Cultura popular i tradicional	10%	70%	15%	3%	2%
Cultures estrangeres i multiculturalitat	67%	33%	0,	0%	0%
Altres	34%	53%	10%	3%	0%

Les organitzacions de 2n nivell representen el 8% del total d'entitats culturals. D'aquestes, un 40% comptaren amb 10 associacions o menys en la seva última assemblea del 2014. Un 40% més compta amb entre 11 i 30 entitats, mentre que al 20% restant hi participen entre 31 i 90 associacions.

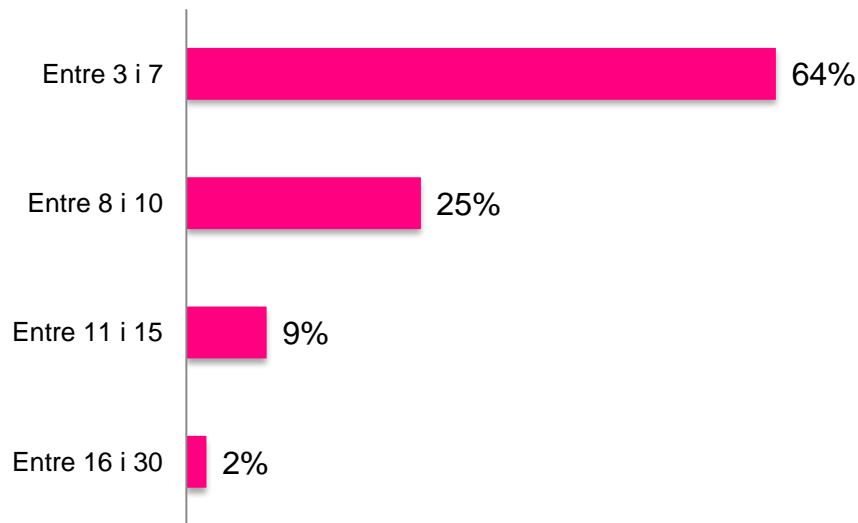
Gràfic 12 Nombre d'organitzacions de base participants a la última assemblea de les organitzacions de 2n nivell del 2014

Un altre dels principals òrgans de les entitats és la Junta Directiva. En el cas de les associacions culturals, un 64% de les organitzacions compten amb una junta formada entre 2 i 7 membres, i un 25% amb entre 8 i 10 membres. Les categories que contemplen un nombre major de membres no compten amb percentatges que superin el 10%.

Fent referència de nou a la distribució entre homes i dones, cal dir que el nombre d'homes que conformen les juntes torna a ser sensiblement superior al de dones. Així doncs, s'aprecia una mitjana de 4 homes membres i de 3 dones membres. Una diferència que també es pot observar en el conjunt d'entitats del Panoràmic, si bé en aquest cas és notablement menor.

Gràfic 13 Nombre de membres de la Junta Directiva

En el conjunt de les organitzacions culturals existeix una participació desigual entre homes i dones en el si dels òrgans de presa de decisions, tant a l'assemblea com a la Junta Directiva.

Les fundacions culturals constitueixen el 4% del conjunt d'aquestes entitats. El 60% de les fundacions compten amb un patronat format per entre 3 i 7 membres. El 40% restant es troba distribuït entre aquelles que tenen entre 8 i 10 membres al patronat (10%) i les que en tenen entre 11 i 15 (30%).

En aquesta ocasió, es reproduïx la participació desigual entre homes i dones. Els patronats de les fundacions culturals estan compostos per una mitjana de 5 homes i 3 dones.

5. Espais i equipaments

Els espais i equipaments són un dels recursos fonamentals de la vida associativa donat que, en molts casos, són necessaris per al desenvolupament d'activitats. Són també espais de visibilitat i de relació.

En aquest apartat es farà menció de les principals dades recollides al llarg de la secció del qüestionari que fa referència als espais i equipaments. Al llarg dels pròxims paràgrafs s'analitzaran les qüestions referents a la situació actual i desitjada de la seu de les entitats culturals, a l'ús d'espais i equipaments públics i al coneixement i valoració de Torre Jussana, una pregunta només adreçada a les entitats de la ciutat de Barcelona.

A la següent taula es mostra la comparativa entre la situació actual i la situació desitjada de les seus de les entitats culturals. Es tracta d'un recull global dels resultats, fet que proporciona informació sobre quines són les situacions més freqüents entre les entitats culturals i quines són les situacions més desitjades, comparant els percentatges d'entitats que es troben en cada una de les situacions determinades amb la proporció d'entitats que desitja cada situació.

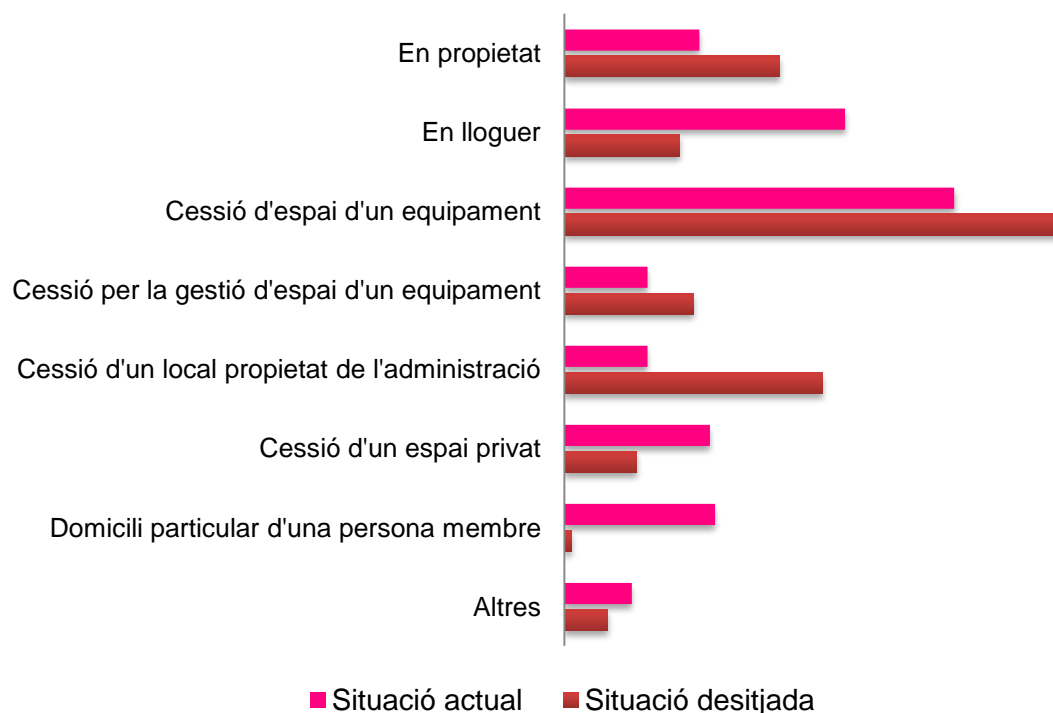
La situació ideal entre les entitats culturals és la de comptar amb la cessió d'un espai en un equipament públic. Aquesta és una situació desitjada per un 37% de les organitzacions, mentre que només un 29% compta, actualment, amb una seu d'aquestes característiques.

La segona situació desitjada que disposa de més suports és la cessió d'un local propietat de l'administració (gairebé un 20% de les organitzacions subscriuen aquesta opció). També es tracta d'una de les opcions que compta amb un major desajust entre la situació actual i la desitjada. En aquest cas, només el 6% de les entitats es troben allotjades en un local cedit per l'administració, mentre que, com hem dit, és el 20% el que desitja que la seva seu es trobi en aquesta situació.

Les situacions menys desitjades són la de tenir la seu en un domicili particular (1%), situació a la qual actualment s'hi troba un 11% de les entitats culturals, i la de cessió d'un espai privat, que és la situació actual d'un 11%, mentre que només és desitjada per un 5%.

Per altra banda, les opcions “en propietat” i “en lloguer” presenten tendències inverses. Mentre que en el primer cas un 10% compta amb una seu en propietat, un 16,1% desitja aquesta situació. En el segon cas un 9% la desitja, mentre que un 21% es troba actualment en una seu llogada. Són xifres que coincideixen amb les del conjunt d’entitats del Panoràmic 2015.

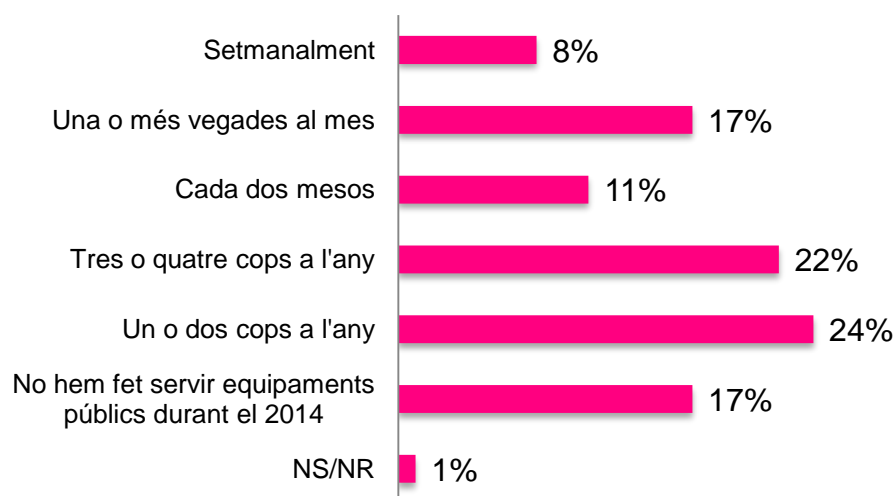
Gràfic 14 Situació actual i desitjada de les seus de les entitats culturals

El nivell general de satisfacció en relació a l’actual situació de la seu indica que un 50% de les entitats culturals compta amb una situació actual coincident amb la desitjada. Es pot dir doncs que la meitat de les organitzacions culturals que han respost la pregunta estan satisfetes amb l’espai on es troben allotjades. Per tant, també es pot afirmar que una mica més del 50% de les seus de les organitzacions culturals no es troben en la situació desitjada per aquestes.

Si es parla de l’ús, per part de les entitats, dels espais públics oberts, en primer lloc cal destacar que un 82% de les entitats culturals han fet ús d’espais oberts al llarg de l’any 2014. Malgrat aquesta xifra, la freqüència d’ús d’aquests espais és variable. Així doncs, el 46% de les organitzacions es concentra en les categories de “tres o quatre cops a l’any” i “un o dos cops a l’any”. També cal destacar el 25% que utilitza aquests espais setmanalment o amb una freqüència d’una o més vegades al mes.

Gràfic 15 Entitats culturals. Freqüència d'ús d'espais públics

Així doncs, si la freqüència d'ús és variable, també ho són les finalitats d'aquest ús. Un 34% de les organitzacions utilitzen els espais oberts per a realitzar-hi activitats culturals, de lleure i esportives, mentre que gairebé un 30% també en fa ús per organitzar-hi o participar en festes majors i actes festius. També és destacable que un 20% realitza festivals, espectacles, concerts i audicions en aquests espais. Per contra, només un 4% desenvolupa actes reivindicatius i d'incidència política, i només un 5% hi realitza fires i mercats solidaris.

Taula 6 Entitats culturals. Finalitat d'ús dels espais públics oberts (resposta múltiple)

	Nombre d'entitats	%	Perduts
Activitats culturals, de lleure i esportives	113	33,5%	224
Participació en festes majors i actes festius	94	28%	243
Accions de sensibilització i visibilitat	23	7%	314
Festivals, espectacles, concerts i actuacions	68	20%	269
Punt de trobada i reunió	24	7%	313
Fires i mercats solidaris	18	5%	319
Actes reivindicatius i d'incidència política	13	4%	324
NS/NR	4	1%	333
Altres	23	7%	314

Del conjunt d'entitats culturals, un 42% afirma que ha sol·licitat els permisos municipals per a realitzar activitats a espais públics oberts.

Si es fa referència a l'ús dels equipaments públics, veiem que un 69% de les organitzacions culturals afirmen haver-ne utilitzat al llarg del 2014. Es tracta doncs d'una xifra sensiblement menor a la d'entitats que feien ús dels espais públics oberts (82%), si bé segueix englobant a una àmplia majoria d'aquestes.

De la mateixa manera, la freqüència d'ús dels equipaments públics també és diversa. Les majors proporcions d'entitats es poden trobar a les categories d'“un o dos cops l'any” (22%) i de “tres o quatre cops l'any” (19%). Per la seva banda, les entitats que utilitzen equipaments públics de manera setmanal o una o més vegades al mes representen el 22,5% de les organitzacions.

Taula 7 Entitats culturals. Freqüència d'ús d'equipaments públics

Freqüència d'ús	Nombre d'entitats	%	% vàlid	% acumulat
Setmanalment	18	5%	9%	9%
Una o més vegades al mes	26	8%	13%	22%
Cada dos mesos	11	3%	6%	28%
Tres o quatre cops a l'any	37	11%	19%	47%
Un o dos cops a l'any	43	13%	22%	69%
No hem fet servir equipaments públics durant el 2014	53	16%	27%	96%
NS/NR	8	2%	4%	100%
Total	196	58%	100%	---
Perduts	141	42%	---	---
Total	337	100%	---	---

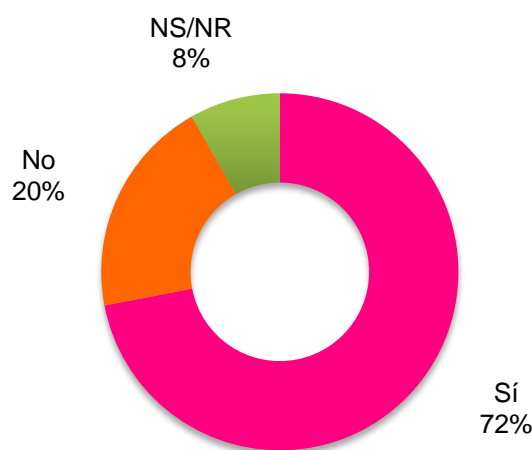
La finalitat d'ús dels equipaments també és diversa. Algunes entitats manifesten que els utilitzen per a desenvolupar-hi actes culturals, xerrades i conferències de temàtica diversa, així com festes populars i celebracions o pràctiques esportives. Per altra banda, també resulta rellevant que moltes organitzacions manifestin que fan ús d'aquests espais per a realitzar-hi activitats internes, com poden ser assajos o assemblees de l'associació.

Coneixement de Torre Jussana

La pregunta referent al coneixement de Torre Jussana (coneixes Torre Jussana?) únicament estava destinada a les organitzacions de la ciutat de Barcelona. D'aquestes, un 72% ha manifestat que coneix l'existència d'aquest espai, mentre que gairebé un 20% ha respost negativament, el 8% ha escollit l'opció de NS/NC.

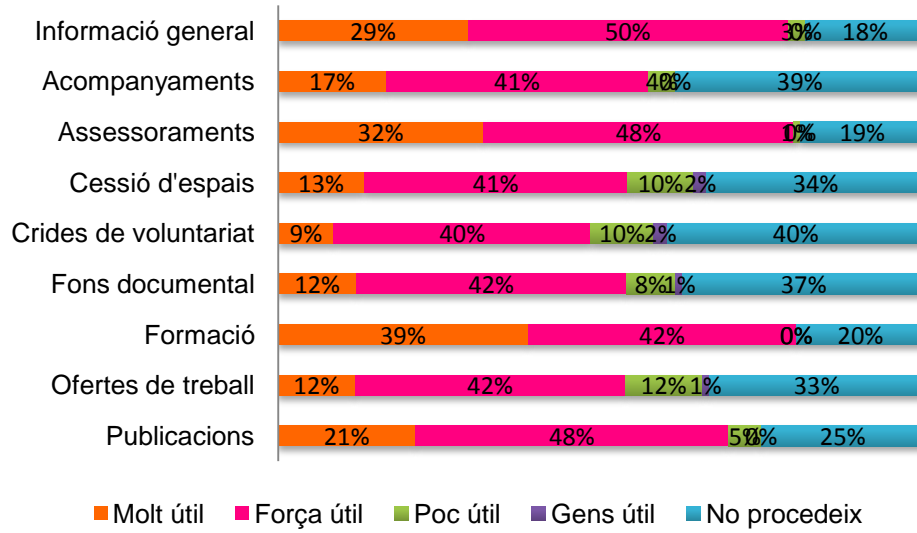
Per tant, es pot afirmar que tres quarts parts de les organitzacions culturals de Barcelona que han respost el qüestionari coneixen Torre Jussana, una xifra molt propera a la del conjunt d'entitats del Panoràmic, si bé aquesta és encara una mica més elevada (76%).

Gràfic 16 Entitats culturals. Coneixement de Torre Jussana (coneixes Torre Jussana?) (Només per entitats de la ciutat de Barcelona)

Entre les entitats culturals, existeix una valoració essencialment positiva dels serveis que s'ofereixen des de Torre Jussana. Concretament, aquells recursos més ben valorats són la formació (el 80% de les organitzacions valoren aquest servei com a "molt útil" o "força útil") i la informació general (79% entre "molt útil" i "força útil"). Per contra, els que compten amb la pitjor valoració són el d'"ofertes de treball" (un 13% de les organitzacions valoren aquest servei com a "poc útil" o "gens útil") i el de "cessió d'espais" (en aquest cas un 12% ho valora negativament). Malgrat tot, s'ha de destacar que en tots els casos, les valoracions negatives ("poc útil" i "gens útil"), representen percentatges molt menors que les positives ("força útil" i "molt útil").

Gràfic 17 Entitats culturals. Valoració dels serveis de Torre Jussana (Només per entitats de la ciutat de Barcelona)

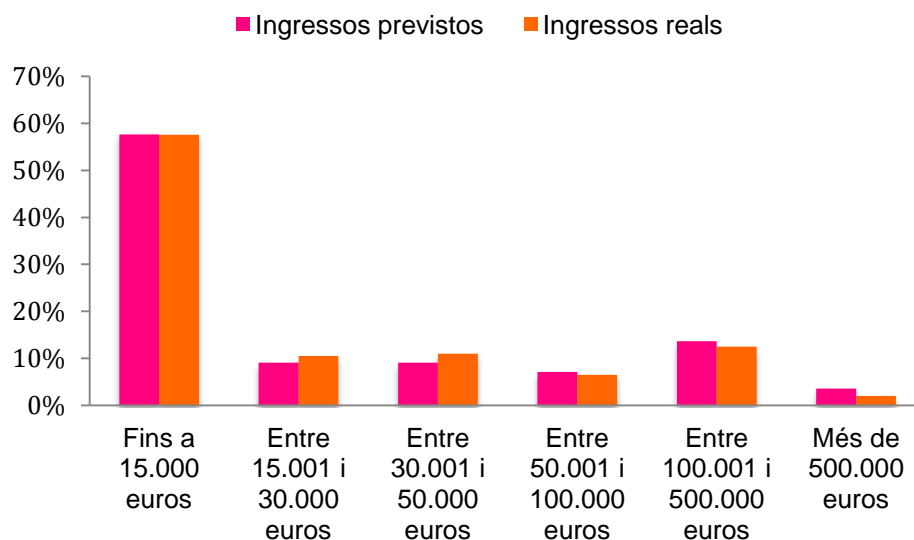
6. Els recursos econòmics

Entendre la realitat econòmica de les entitats és comprendre també bona part de les seves potencialitats i les seves limitacions a l'hora de realitzar la seva activitat i desenvolupar la seva estructura. Durant aquesta anàlisi es farà referència a la informació relacionada amb els ingressos i despeses, tant previstes com reals, de l'exercici 2014. També s'abordan les diverses fonts de finançament de les organitzacions culturals, així com la seva situació envers el pagament de l'IVA i la seva relació respecte a la banca ètica.

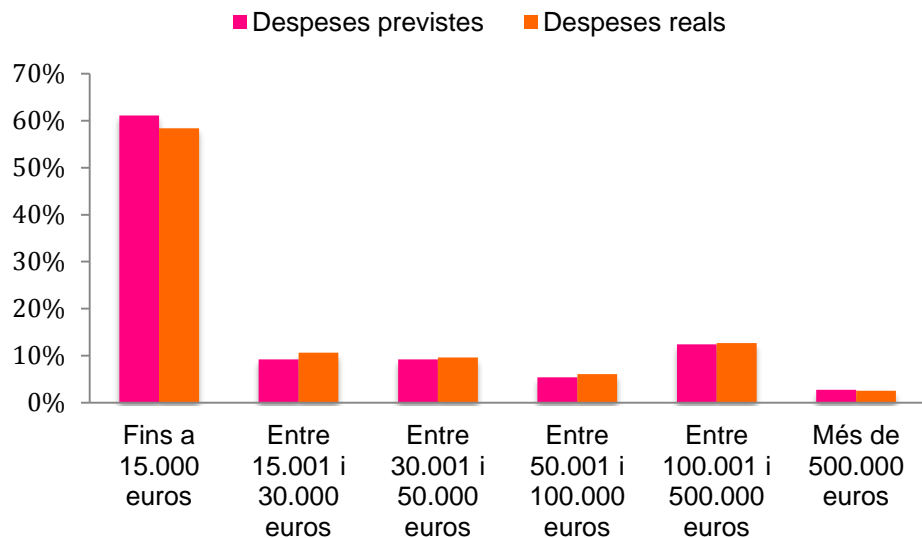
En termes generals, tant els ingressos com les despeses previstes i reals són pràcticament coincidents. Només es poden percebre alguns petits desajustos en algunes categories, però en termes generals les proporcions són molt similars.

Durant l'exercici 2014, més de la meitat de les organitzacions comptaren amb uns ingressos i unes despeses inferiors o iguals a 15.000€. A la resta de categories, tant d'ingressos com de despeses, la proporció d'entitats oscil·la entre el 2% i el 14%.

Gràfic 18 Entitats culturals. Ingressos previstos i ingressos reals (exercici 2014)

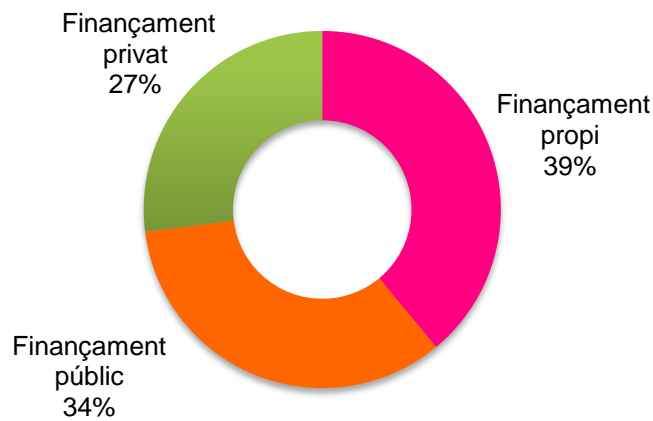
Gràfic 19 Entitats culturals. Despeses previstes i despeses reals (exercici 2014)

L'anàlisi de les vies de finançament del món associatiu permet conèixer d'on provenen els recursos, tant econòmics com materials, dels quals les entitats es doten per mantenir la seva estructura i el desenvolupament de les activitats i projectes, podent establir també els vincles entre entitats i altres institucions, tant públiques com privades.

Al següent gràfic s'observa que un 44% de les entitats culturals compten amb finançament propi, mentre que un 38% també obtenen recursos de l'administració pública, i un 30% del sector privat. Per tant, el finançament propi, derivat de les quotes dels associats/es o de les activitats que realitza l'entitat, entre d'altres, és el que reuneix a una major proporció d'organitzacions. Per la seva banda, poc menys d'un terç es nodreix també dels recursos d'origen privat, sent aquesta font la menys recurrent entre les organitzacions culturals.

Gràfic 20 Entitats culturals, segons fonts de finançament i mitjana d'ingressos

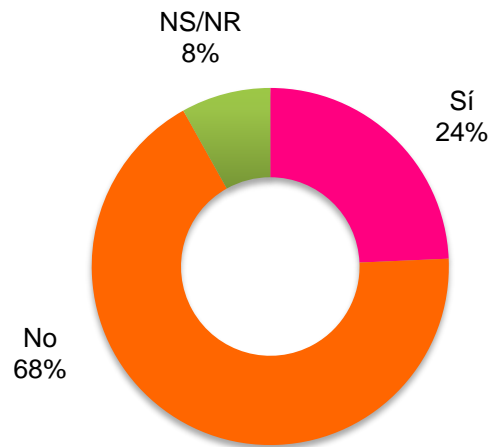

Desgranant aquestes grans vies de finançament, es pot concretar una mica més quines són les fonts d'origen d'aquest. En el marc del finançament propi, cal destacar que la prestació de serveis és el canal d'obtenció de recursos més freqüent entre les entitats, seguit de les quotes que paguen les persones associades. En l'àmbit del finançament públic, s'ha de fer menció a les aportacions dels ajuntaments i de les diputacions, fonamentalment. Pel que fa a les fonts de finançament privades, aquestes es concentren sobretot en el comerç de proximitat i en la petita i mitjana empresa.

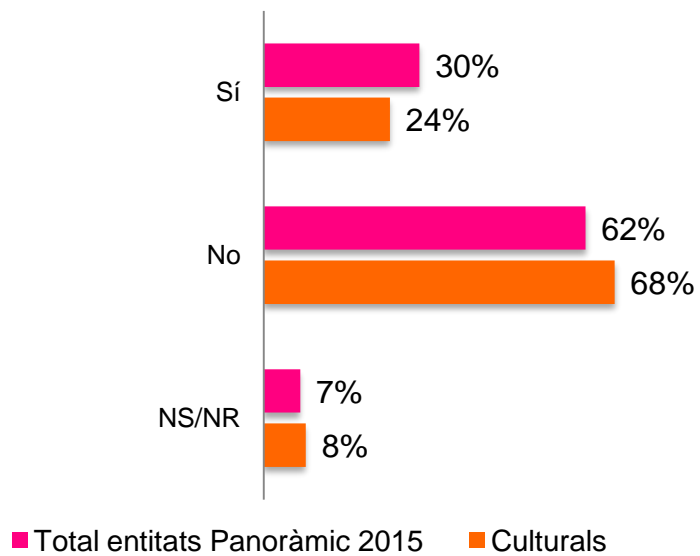
A banda del finançament estrictament monetari, algunes organitzacions també obtenen recursos en forma de béns i serveis. En xifres, les entitats culturals que perceben aportacions en espècies constitueixen el 24% (45 entitats) del total que ha donat resposta, havent-hi un 68% que no compten amb aquests recursos. El 40% d'aquestes organitzacions disposen de béns i serveis proporcionats per l'administració pública, mentre que un 33% obté aquests recursos del sector privat, i un 19% del Tercer Sector.

Si es fa referència al conjunt de les entitats del Panoràmic 2015, la proporció que compta amb aportacions de béns i serveis és sensiblement més alta, ja que ascendeix fins al 30%.

Gràfic 21 Entitats culturals que reben aportacions en espècies

Gràfic 22 Entitats que reben aportacions en espècies. Comparativa

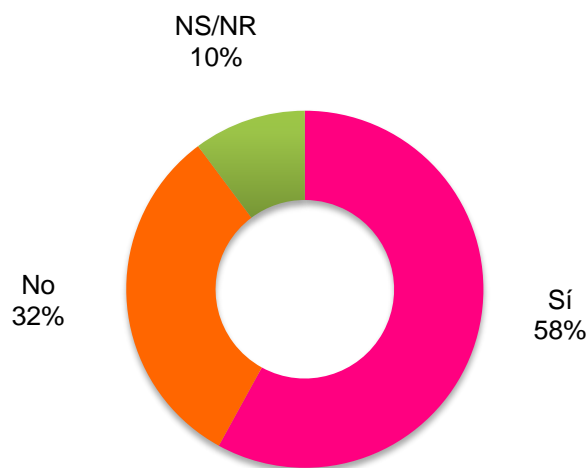

Fiscalitat

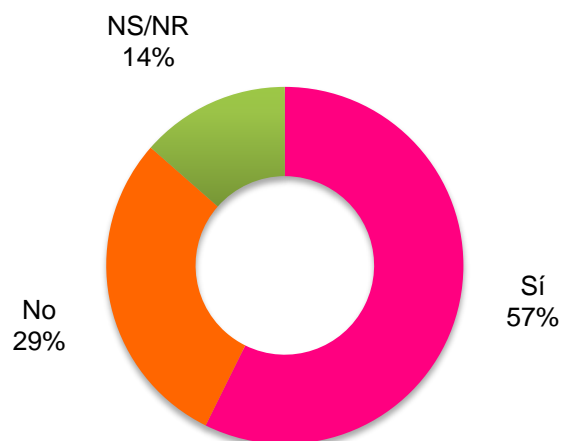
Gairebé el 60% de les organitzacions culturals compten amb l'exempció a l'hora de pagar aquest impost, mentre que un 29% no disposa d'aquest benefici fiscal. Per altra banda, més del 13% no coneix o no vol especificar si la seva entitat es troba exempta d'IVA.

Un 5% de les entitats està treballant per canviar la seva situació respecte el pagament de l'IVA. Aquestes xifres són molt similars a les que es troben al conjunt del Panoràmic 2015.

Gràfic 23 Entitats culturals que es troben exemptes d'IVA

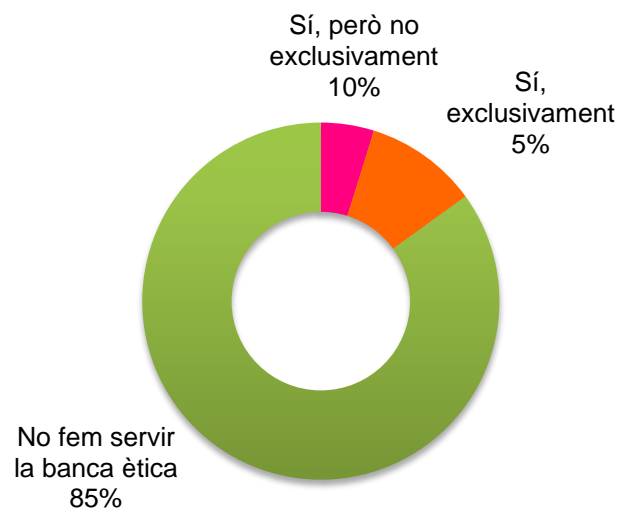
Gràfic 24 Entitats culturals que es plantegen modificar la seva situació respecte l'IVA

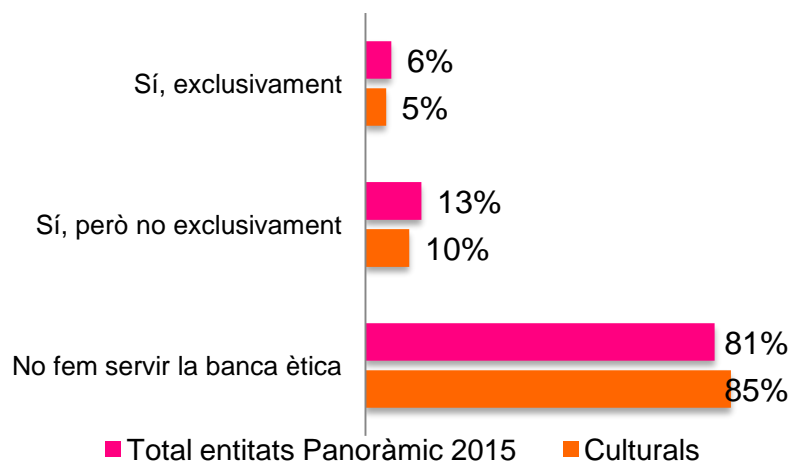
Banca ètica

La següent taula mostra que només un 5% de les organitzacions fan ús exclusiu de la banca ètica, mentre que un altre 10% la utilitza, però no de manera exclusiva. Malgrat tot, si es fa referència a les xifres del conjunt de les entitats d'aquesta edició del Panoràmic, es pot veure que la proporció d'organitzacions que utilitzen de manera exclusiva la banca ètica és molt similar, si bé una mica més elevada (6%), fet que es reproduïx en el cas de les entitats que en fan un ús no exclusiu (13,3%).

Gràfic 25 Entitats culturals. Ús de la banca ètica

Gràfic 26 Ús de la banca ètica. Comparativa

Entre les entitats que utilitzen la banca ètica de manera no exclusiva, el 55% hi gestiona entre un 1% i un 25% dels seus recursos. L'11% utilitza aquestes entitats financeres per gestionar-hi entre un 26% i un 50% dels recursos. El 21% restant hi gestiona entre el 51% i el 75%. També s'ha recollit informació sobre quins són els bancs més utilitzats per les entitats. En aquest sentit, Triodos Bank i Coop57 són les empreses financeres més emprades.

Taula 8 Entitats culturals. Percentatge de recursos gestionats mitjançant la banca ètica

	Nombre d'entitats	%	% vàlid	% acumulat
1%-25%	13	3%	54%	54%
26%-50%	2	1%	10%	79%
51%-75%	4	1 %	21%	100%
Total	19	6%	100%	---
Perduts	318	94%	---	---
Total	337	100%	---	---

7. Reptes de futur

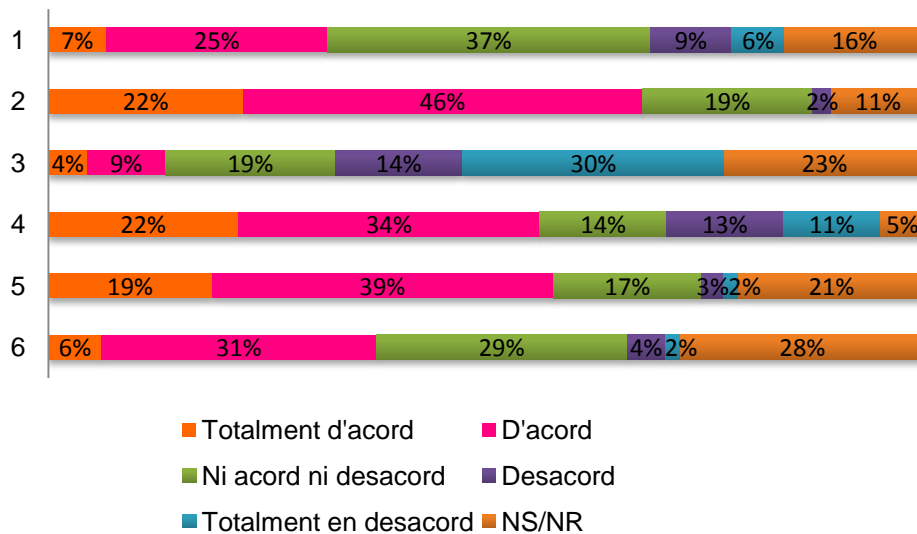
Aquest últim apartat està centrat en la valoració que les pròpies entitats realitzen entorn de la seva situació actual i a les perspectives de futur, establint quins són les principals prioritats del teixit associatiu. Es tracta d'una informació important a l'hora de comprendre quines són les principals mancances i oportunitats de les organitzacions no lucratives al nostre país, i quina és la perspectiva que tenen aquestes entitats envers alguns aspectes rellevants pel seu funcionament i continuïtat.

A continuació, s'han plantejat algunes afirmacions vers les quals les entitats han mostrat el seu grau d'acord o desacord. Es pot veure que les afirmacions que compten amb un major grau d'acord són: “la nostra entitat valora positivament la seva participació en espais de trobada i participació municipal” (un 68% de les entitats es mostren d'acord o molt d'acord envers aquesta afirmació) i “el calendari de la convocatòria de subvencions de l'Ajuntament de Barcelona 2015 s'hauria d'aplicar a altres AAPP (només entitats Bcn)” (un 58% s'han posicionat d'acord o molt d'acord).

Per contra, quan es planteja l'afirmació “la nostra entitat ha realitzat accions d'incidència política en el marc del procés d'eleccions municipals de maig de 2015”, un 44% de les entitats es manifesta en desacord o totalment en desacord, sent l'afirmació que compta amb més posicionaments negatius.

Per acabar, també cal destacar que gairebé el 40% de les organitzacions es posicionen “ni d'acord ni desacord” davant l'afirmació “la llei de transparència que va entrar en vigor el passat mes de setembre de 2014 està contribuint a millorar la rendició de comptes i la transparència de la nostra associació”.

Gràfic 27 Entitats culturals, segons grau d'acord amb les següents afirmacions

1. La llei de transparència que va entrar en vigor el passat mes de setembre de 2014 està contribuint a millorar la rendició de comptes i la transparència a la nostra associació.
2. La nostra entitat valora positivament la seva participació en espais de trobada i participació municipal.
3. La nostra entitat ha realitzat accions d'incidència política en el marc del procés d'eleccions municipals de maig de 2015
4. La nostra entitat està satisfeta amb els espais / equipaments / instal·lacions que utilitza o dels quals disposa.
5. El calendari de la convocatòria de subvencions de l'Ajuntament de Barcelona 2015 s'hauria d'aplicar a altres AAPP (només entitats Bcn).
6. El pla de suport desenvolupat per l'Ajuntament de Barcelona ajudarà a encarar els reptes de futur amb més fermesa (només entitats Bcn).

Entre principals prioritats assenyalades per les entitats culturals es troben l'ampliació de la base social (el 27% l'ha marcat com a màxima prioritat), la disposició d'espais i locals adequats (23%) (hem de recordar que més d'un 50% de les entitats culturals manifesten que la seva seu no es troba en una situació desitjada per la mateixa entitat) i l'assoliment dels objectius missionals (22%). Per la seva banda, els àmbits que es consideren menys prioritaris per les organitzacions culturals són els relleus (un 27% ha marcat els valors 8 o 9) i la millora de les relacions amb l'administració pública (un 19% s'ha posicionat entre el 8 i el 9).

Infografia 1 Grau de prioritats del conjunt d'entitats culturals

- 1 Ampliar base social**
- 2 Millora comunicació i difusió**
- 3 Disposar de locals i espais**
- 4 Assolir objectius missionals**
- 5 Diversificar fonts de finançament**
- 6 Millorar la gestió**
- 7 Millorar Relació AAPP**
- 8 Relleus**
- 9 Altres**

Taula 9 Entitats culturals. Grau de prioritats

	Ampliar base social	Millora comunicació i difusió	Disposar de locals i espais	Diversificar fonts finançament	Millorar la gestió	Relleus	Assolir objectius missionals	Millorar relació AAPP	Altres
1 (molt prioritari)	27,2%	10%	23%	9%	7%	3%	22%	2%	9%
2	19%	24%	8%	13%	9%	7%	11,5%	9%	4,5%
3	14%	21%	12%	9%	10%	8%	10%	14%	3%
4	10%	17%	12%	13%	17%	9%	10%	9%	1,5%
5	8%	8%	9%	13%	21%	13%	15%	14%	3%
6	3%	6%	8%	15%	17%	14%	8%	19%	1,5%
7	5%	6%	11%	14%	10%	20%	8%	14%	3%
8	10%	7%	9%	9%	7%	19%	9%	14%	6%
9 (poc prioritari)	3%	1%	8%	3%	2%	7,5%	8%	4,5%	68%
Mitjana	3,5	4	4	5	5	6	4	5	7

Quan parlem de reptes de futur, les entitats culturals també mostren unes prioritats força clares. Per una banda, es pot observar que un 41% ha assenyalat com a màxima prioritat l'ampliació de la seva base social. Un altre aspecte important de cara al futur és la consolidació del finançament, ja que gairebé un 20% de les organitzacions ho consideren la seva principal prioritat.

La millora de la incidència política és un dels reptes plantejats que compta amb un major nombre d'entitats que el consideren poc prioritari (gairebé un 30% es posiciona en els valors 8 i 9).

Taula 10 Entitats culturals. Reptes de futur segons prioritat

1 (molt prioritari)- 11 (poc prioritari)	Ampliació base social	Creació agència comunicació associativa	Creació agència mecenatge	Desenvolupament fiscalitat pròpia	Extensió codi ètic
1	40,5%	4%	10%	10%	3%
2	9%	14%	9%	11%	5%
3	11%	10%	11%	12%	9%
4	6%	7%	9%	13%	10%
5	12%	12%	11%	8%	10%
6	4%	13%	12%	10%	10%
7	5%	12%	9%	11%	9%
8	5%	8%	13%	12%	16%
9	4%	10%	4%	4%	13%
10	2%	3%	11,5%	7%	11%
11	2%	7%	1%	2%	3%
Mitjana	3,5	6	5,5	5	6,5

1 (molt prioritari) - 11 (poc prioritari)	Consolidar finançament	Millora treball incidència política	Modificació reglament espectacles públics	Reconeixement social i d'AAPP	Treball en xarxa amb agents socials	Altres
1	18%	1%	6%	6%	8%	10%
2	15%	5%	12,5%	13%	15%	0%
3	14%	4%	8%	15%	13%	0%
4	14%	4%	10%	14%	12%	0%
5	12%	5%	12%	12%	9%	2%
6	6%	7%	7%	10%	11%	6%
7	10%	8%	11%	8%	9%	0%
8	3%	17%	5%	5%	7%	0%
9	4%	20%	18%	9%	4%	0%
10	3%	21%	9%	6%	11%	2%
11	0%	7%	2%	2%	2%	80%
Mitjana	4	8	6	5	5	9,5

Infografia 2 Reptes de futur del conjunt d'entitats de cooperació, pau i drets humans

- 1** Ampliació base social
- 2** Consolidar finançament
- 3** Desenvolupament fiscalitat pròpia
- 4** Reconeixement social i d'AAPP
- 5** Treball en xarxa amb agents socials
- 6** Creació agència de mecenatge
- 7** Creació agència comunicació associativa
- 8** Modificació reglament espectacles públics
- 9** Extensió codi ètic
- 10** Millorar treball incidència política
- 11** Altres

8. Annexos

Fitxa tècnica

Tipus d'estudi

Quantitatiu

Àmbit

Catalunya

Univers

Organitzacions sense afany de lucre i d'iniciativa privada. També entitats i col·lectius sense forma jurídica

Dimensió de la mostra

2.028 de les quals 1.856 són respostes vàlides

Nivell d'error

Per un nivell de confiança del 95,5% i en situació de màxima indeterminació ($p=q=0,5$) l'error és del $\pm 2,3\%$

Calendari de treball de camp

De setembre a desembre de 2015

Recollida d'informació

Aplicació professional per a la recollida de respostes a través de qüestionari online amb preguntes tancades, obertes i semiobertes. També qüestionari en plantilla de documents i qüestionari breu

Tractament de les dades

Depuració de dades, càlcul i recodificació de variables

Anàlisi

Estadística descriptiva -amb remostreig per bootstrap-, estadística no paramètrica i tècniques de mostreig

Dades de referència

L'any de referència és 2014 donat que és el darrer any tancat en el moment d'iniciar el treball de camp a excepció de la pregunta d'opinió en relació amb la incidència política.

Entitats impulsores del Panoràmic

Coordinació

El Consell d'Associacions de Barcelona (CAB) és la plataforma d'associacions de la ciutat. La seva missió és treballar per al desenvolupament de l'associacionisme i dels seus valors a Barcelona, tot construint un espai de participació, vertebració – territorial i sectorial- i d'interlocució d'organitzacions interessades en l'associacionisme. El CAB ha estat l'impulsor dels dos congressos d'associacionisme celebrats a la ciutat.

Impulsat conjuntament amb:

L'Observatori del Tercer Sector (OTS) és un centre de recerca especialitzat en el tercer sector, independent i sense ànim de lucre, que té per objectiu aprofundir i incrementar el coneixement d'aquest sector i treballar per a la millora del funcionament de les organitzacions no lucratives. L'OTS ha realitzat estudis de referència que han contribuït a la millora del tercer sector i a donar visibilitat social.

La Fundació Francesc Ferrer i Guàrdia és una entitat sense afany de lucre que treballa en els àmbits de la joventut, l'educació, la participació democràtica, la ciutadania i les polítiques públiques en general. Genera coneixement des de la investigació social aplicada, aportant propostes estratègiques i assessoraments a les administracions públiques i a les entitats.

La Fundació Pere Tarrés, amb més de 50 anys d'existència, és una organització no lucrativa d'acció social i educativa, dedicada a la promoció de l'educació en el temps lliure, el voluntariat, la millora de la intervenció social i l'enfortiment del teixit associatiu. Amb el temps la seva acció s'ha ampliat a altres àmbits de l'acció social com ara la formació, la recerca i la gestió.

L'Obra Social "la Caixa" té per missió contribuir al progrés de les persones i la societat amb especial incidència en els col·lectius més vulnerables, ja sigui a través de programes propis, aliances estratègiques o col·laboracions, mitjançant actuacions eficients, innovadores, avaluable i susceptibles de ser transferides a altres entitats.

Fonts consultades

- Corts, S.; Montaña, O.; Torra, R. (2012). “2n Congrés d’Associacions de Barcelona. Memòria 2010-2011”. Barcelona: Consell d’Associacions de Barcelona.
- Fernández, M.; Vidal, P. (2015). “Panoràmic de les Associacions de Barcelona 2014. Fotografia d’un compromís amb la ciutat”. Dossier Barcelona Associacions. 2a època – núm1. Barcelona: Torre Jussana
- Llei 25/2015 del 30 de juliol, del voluntariat i del foment de l’associacionisme. DOGC 6930 del 7/8/2015. Recuperat de:
<http://portaldogc.gencat.cat/utillsEADOP/PDF/6930/1438814.pdf>
- Murray, R.; Larry, J. (2005). “Estadística”. 3a edició. Mèxic DF: Mc Grau-Hill / Schaum
- Obrador del Tercer Sector Ambiental de Catalunya (2015). “Baròmetre del Tercer Sector Ambiental de Catalunya”. Recuperat de:
http://www.entitatsambientals.cat/media/repository/2306151014_informebaroimetre2015tsacat.pdf
- Torregrossa, M.D. (2013). “Régimen fiscal de las entidades no lucrativas”. Recuperat de:
http://www.ens.cat/sites/default/files/regimen_fiscal_de_las_entidades_no_lucrativas.pdf
- Trullén, J. (dir). “Enquesta 2011 Condicions de Vida i Hàbits de la Població Catalana. Resultats Sintètics Barcelona: ciutat, àrea metropolitana, regió metropolitana i província”. Barcelona: IERMB, Àrea Metropolitana de Barcelona i Diputació de Barcelona
- Vidal, P.; Fernández, M. (2013). “Anuari 2013 del Tercer Sector Social de Catalunya. Document de síntesi”. Barcelona: Taula d’entitats del Tercer Sector Social i Observatori del Tercer Sector

Agraïments

Gràcies a totes les entitats participants per fer possible aquesta recerca i col·laborar així en l'enfortiment del món no lucratiu. Gràcies també a les federacions implicades en el Panoràmic per donar empenta a la recollida de respostes i per les aportacions en el disseny del qüestionari.

El projecte no hauria estat possible sense el treball dedicat de tot l'equip així com del suport de les institucions i administracions públiques.

Gràcies a tots i totes!